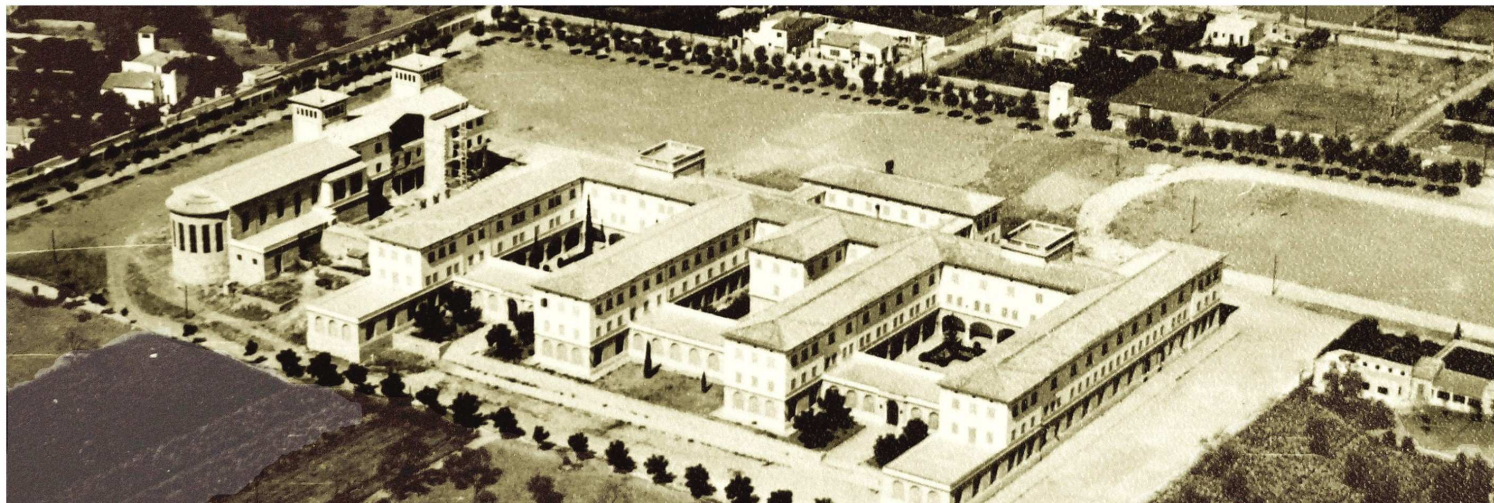

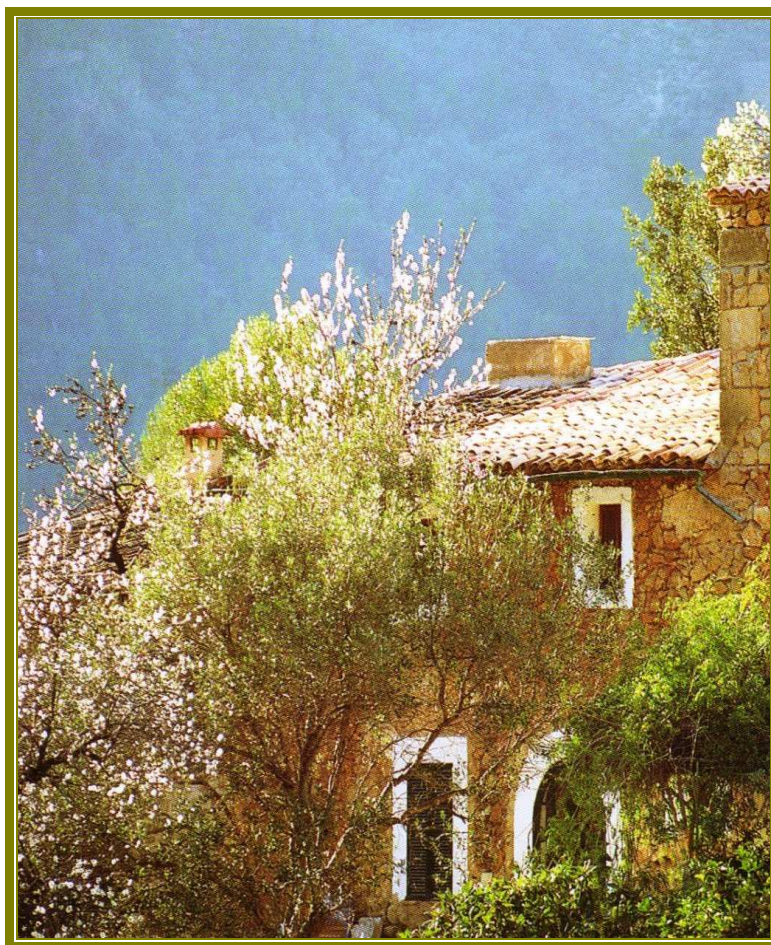

Modèlics i modelicons

Gener 2009

Nº 19

Si vols estendre
pels amplex horitzons de la muntanya
l'esguard contemplatiu, ans de pujar-hi
recorre pam a pam tota la terra
que des del cim dominaràs. Atura't
al comellar, al bosc; guaita la mina,
saluda els nius humans; vulles conèixer
la clapa de verdor si és blat o és ordi,
i aixís, escorcollant cosa per cosa,
a la contemplació ton ull prepara.

.....

Un temps, per la nocturna escampadissa
de llumets casolans que el puig revolten,
com un cel ajagut sobre la terra,
l'esguard lliscava indiferent, mes ara
cada llum és un nom, una vivenda
on he segut a dessuar, a l'ombra,
o he escalfat una estona les mans balbes
en la fumosa cuina; on he rebudes
mercès de pietat o la dolcesa
d'esser humil davant la porta closa.

(Joan Alcover. *L'ermità qui capta*)

[Disseny de la nova coberta: Gabriel Rosselló]

Modèlics

i modelicons

Gener 2009

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 19

Per a començar...

Any nou ?

Una vida nova

per Antoni Bennasar i Cirer

En Jaume, que sempre cerca motius perquè li omplim una pàgina de la revista, m'ha recordat que tenim una tradició (que fan de via els fets en convertir-se en tradicions) que obliga al que se jubila a encetar la revista amb unes paraules per a la secció *PERA COMENÇAR*.

Doncs , venga. Comencem.

La veritat és que no me'n puc avenir de ja tenir l'edat de jubilació: 66 anys, que m'han passat volant. I aquí estic sense l'obligació d'anar a fer feina, disposant de tot el temps per allò que jo vulgui. I cobrant... Quins són els sentiments que tenc en aquests moments? Són una mica contradictoris.

Per una banda pens que perd un espai on abocar les idees, els suggeriments, els consells... A tots ens deu agradar tenir un públic on veure l'efecte de les nostres paraules, accions. o simplement de la nostra presència. Una espècie

de mirall on veure reflectits els nostres encerts o desencerts. D'això els psicòlegs americans en diuen el "feed back", una espècie d'aliment o energia que ens ve de fora. Jo, en aquest sentit, primer vaig tenir la parròquia, i últimament he tingut l'escola. Ara ja no tendré un públic propi. (Bé, sempre em quedarà la revista... És broma!)

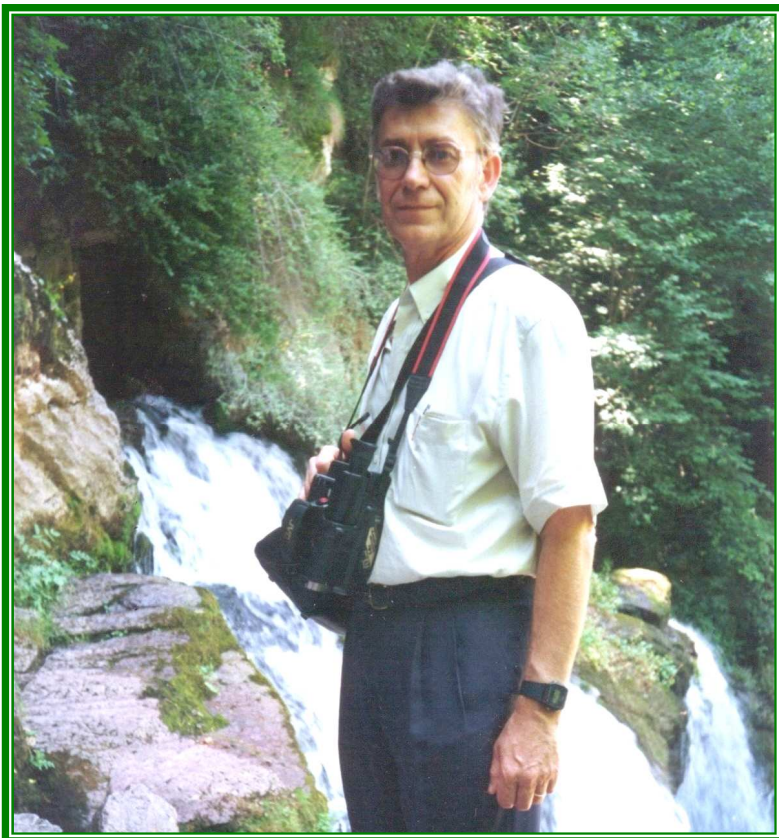
També perdré el fet que t'organitzin la feina. Quan treballes n'hi ha prou que facis el que toca fer. I ho fas a vegades perquè, si no, et cridarien l'atenció, i ningú no ho vol. La rutina també té la seva part bona: impedeix que et desmanis del camí marcat.

Per una altra banda, sent que és un privilegi disposar de totes les hores per fer allò que jo vulgui. I més quan, gràcies a Déu, dispòs en aquests moments d'una bona salut física i anímica per fer-ho. Som ben conscient que, per a molta gent, l'entrada a la jubilació provoca una crisi existencial. Senten com si ja ningú els necessitès. Ja no es veuen útils, perquè el que tenen i poden donar ja no interessa a ningú. Se senten aparcats a una vorera. I no són pocs els que es deprimeixen. És ben freqüent sentir aquestes paraules: "Des que em vaig jubilar, no em trob bé". Jo no sé si a mi també em passarà. Sé que tota despedida comporta un dol, però no veig gaire probable que això a mi em dugui cap malestar.

Estic il·lusionat davant aquesta etapa. La veig com un repte en el sentit que dependrà principalment de mi el que l'ompli de creativitat. Ara ja no em dictaran les normes que he de seguir, ni hauré de donar comptes a ningú del que decideixi fer. No hauré de fer programacions (que mai no es compleixen), ni redactar memòries que tenen ben poc a veure amb la realitat... en fi: podré actuar amb espontaneïtat i per pròpia iniciativa. Excepte en aquelles coses que, pel fet d'haver constituït una família, t'hi sents obligat.

I la veritat és que em veig preparat per fer-ho. Sí, tenc menys força que quan era jove, lògicament, però tenc els ulls més oberts i estic més connectat amb les meves emocions, la qual cosa pens que em farà fruir més de les oportunitats que se'm presentin, o que jo provoqui. Tenc ganes de viatjar per conèixer món. De fet, ja tenc 3 viatges concertats pel 2009. I segurament en faré algun més.

Els viatges que tenc concertats són de l'Imsero que, per cert, resulten molt assequibles. Amb menys de 200 euros passes 10 dies a un hotel de 3 ó 4 estrelles (tot incluit), i amb aquest preu també hi entra l'avió i els transports (aeroport-hotel-aeroport). És una vertadera ganga.

Evidentment, pens alquilar un cotxet i aprofitar-lo per visitar l'entorn. De cap manera pens quedar-me a l'hotel, gratant-me la panxa. Hi ha viatges que es diuen "culturals", i en aquests hi entren excursions a llocs interessants. Però jo d'aquests no n'he aconseguit cap. Crec que hi tenen més dret els que tenen pensions més baixes, o que fa més anys que són pensionistes. Supòs que existeix un barem per

concedir aquests viatges. Però també pens que hi deu haver "enxufes".

També vull llegir més llibres que ara. Com tots, tenc llacunes en molts de temes, i ara aprofitaré d'omplir les que pugui. M'interessen temes de psicologia, filosofia, història i Bíblia. Aprofitaré les conferències que adesiara fan al Gran Hotel o a la seu de Sa Nostra. (Per cert durant la quaresma, en Llorenç Tous té programades 4 conferències al Gran Hotel: els dies 4, 12, 19 i 25 de març) Si puc, hi aniré. L'any passat ja vaig assistir a les que hi va donar, i m'ajudaren molt. Convé posar oli al motor de tant en tant.

Escollaré més música, parlaré més amb la gent, ajudaré més en les feines de casa, pregaré més, i em dedicaré a fer aquelles coses que em facin sentir-me bé. I tot això sense haver de mirar el rellotge. Aquesta és el principal avantatge.

Don gràcies a Déu que m'hagi volgut regalar aquesta tercera etapa de la vida. La primera està representada pels 10 anys de servei pastoral. La segona, pels 22 de professor. I ara, quants me'n queden de jubilat? No ho sé, però el que vertaderament vull és que siguin intensos i productius.

Toni Bennasar

Cronicó

B. Tauler

CRONiqueta de la Reunió de CONDEIXEBLES A MANCOR

29.12.2008

A CAN JAUME GUAL

Eren passades les nou i mitja del vespre, quan vaig arribar a Mancor, a can Jaume Gual, que ja guaitava al carrer, perquè només faltàvem En Tomeu Català i jo. Tothom ja s'acabava aquell fritet deliciós que havia preparat N'Antònia, i ja començaven a servir espinagada, molt gustosa, no gens coenta i amb moltes panses...

Amb això, arriba En Tomeu Català tot xarpat, i ben aviat ja es posa a donar bon compte del frit i de la resta. El “règim” quedava un poc aparcat per avui.

Aquesta vegada érem 16 els qui havíem respost a la convocatòria: M. Amengual, J. Bauzà, T. Bennàssar. B. Català, B. Fons, J. Gual, A. Mateu, B. Moll, P. Orpí, J. Parets, A. Perelló. G. Rosselló. J. Sancho, J. Sunyer, B. Tauler i R. Umbert. No pogueren venir: M. Bestard (viatge), M. Buades, Joan A. Pol, S. Salom (Burundi) i J. Darder (viatge).

El referent d'aquesta trobada han estat les jubilacions d'En Toni Bennàssar, d'En Jaume Gual, d'En Tomeu Moll i d'en Toni Mateu. I hi ha ocupat un lloc especial la intervenció d'En Joan Sunyer, després de la seva darrera estada a Cuba.

En Toni Bennàssar comença contant-nos amb gran gaubança la seva jubilació, la festa simpàtica i emotiva que li varen retre al seu Institut. Entre les manifestacions d'amistat i d'afecte destaca un llibre que li regalaren, i en el qual cada professor escrigué una plana, i també un estel amb coa, on tots els alumnes hi col·locaren un epítet, remarcant les seves qualitats. En Toni tingué la satisfacció de sentir-se valorat i estimat, més del que pensava.

En Jaume Gual conta també el comiat sorpresa que li organitzaren els seus companys, inspectors, mestres i amics. Tot estava organitzat per tal de despistar. A la festa també hi havia estat convidada tota la família, la seva dona Antònia, les filles i gendres i els néts. Més enllà i més endins de la proximitat professional, hi ha l'estimació i la familiaritat que fa descobrir els valors humans de cada un.

Segueix, en el torn d'intervencions, **en Joan Sunyer**, que comparteix amb nosaltres la seva darrera experiència de tres mesos a Cuba. Diu que va viatjar amb les degudes “dimisòries” dels Vicaris Generals... De tant en tant hi fa una escapada, perquè allà té dues cosines amb els seus fills i néts. Però aquesta vegada, ha tornat amb nous projectes. El cardenal volgué tenir una entrevista amb ell, i el convidà a dinar. Li insistí perquè acceptàs la seva proposta d'anar a una parròquia de l'Havana, per a tres anys. Llavors, volgué que l'acompanyàs per visitar el barri de la parròquia. Li paregué acceptable. De manera que s'ha compromès a anar-hi a principi de febrer. Ens fa un repàs de la situació en què es troba la gent: fam, misèria, una economia que no existeix. Molta gent preparada, com mestres, metges, etc. han fuit del país. Ens parla també d'En Pere Fons, de com és respectat pel règim i de la bona feina que fa amb els qui ho passen malament.

En Tomeu Moll també ens conta l'agradable festa que li organitzaren professors i alumnes al Col·legi de les Trinitàries, on hi ha ensenyat “41 anys, 1 mes i 24 dies”, segons constata ell mateix. Es va alegrar molt de les dedicatòries que li escrigueren els alumnes, amb qui sempre es va trobar molt pròxim, compartint excursions, esport i bona amistat. A més de la classe de religió, també els havia donat francès, música i català...

És curiós la quantitat d'al·lotges ex-alumnes que han volgut que els casàs En Tomeu.: unes 60.

En Joan Bauzá demana si aquestes actituds tan afectuoses i cordials, no semblen un poc lluny de la imatge freda que sovint es transmet pel que fa a les relacions entre les persones dedicades a l'ensenyament... Però cal dir que, més enllà de la imatge “institucional”, hi ha una realitat de relacions molt amigables, que es donen en moltes ocasions i en molts detalls, i que es manifesten especialment a l'hora del comiat o jubilació.

En Toni Mateu ja prepara la seva eixida al Perú, a les parròquies de Pachacàmac, Manchay i altres, de la diòcesi de Lurín, on hi treballa En Toni Bonet. De moment, En Jaume Ribas hi ha anat fins al mes de març, i a partir de llavors hi anirà En Toni Mateu.

Es veu que les jubilacions susciten nous entusiasmes, que són més necessaris que mai, ara que els capellans tornam majors i pocs.

En Pere Orpí ens obsequia amb una estampa amb els goigs de la Mare de Déu de l'Esperança que ha editat la parròquia de Capdepera; la lletra és seva, i la música de Joana Colom. També ens fa arribar una tarja de convidada a la presentació del seu llibre i DVD “**Sons de Mallorca**”, que es farà al teatre de Capdepera, el divendres dia 23 de gener, a les 20 h.

En Pere es manté jove, amb una contínua creació.

En Joan Parets també ens dona el nº 14 de la publicació “**Estudis musicals**”, octubre-novembre-desembre 2007, que recull el **14è Simposium de l'orgue històric i la 14ª trobada de documentalists musicals**, al Santuari de Consolació de Santanyí. En Joan tampoc no para.

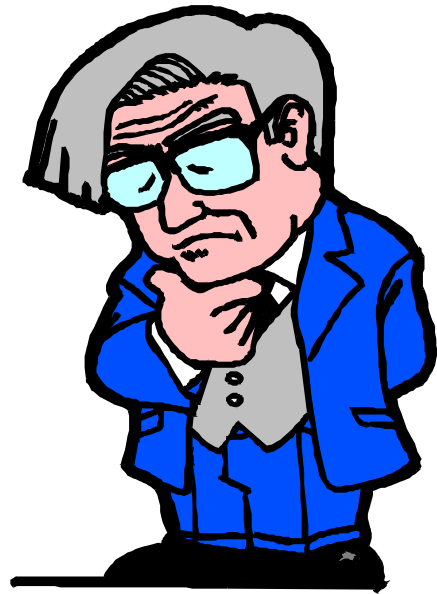
Segurament hi ha hagut també altres intervencions que no he sabut registrar, però vos haureu de conformar amb allò que he pogut recordar.

Ja em perdonareu.

Tomeu Taufer

Reflexions

D'en Joan Bauzà i Bauzà

LA NIT I LA FE

Com una nit d'estrelles.

La nit és fosca, és veritat.
Però no és veritat que de nit s'hi veu menys.

El dia és claror. Però no és veritat que de dia s'hi veu més.

Quan de dia, a Ciutat, surt al carrer de Sant Miquel fregant colzes a tanta gent que va i ve i m'envolta, jo em sent ciutadà de Mallorca.
Però quan jo puig al Galatzó i alç la vista cap amunt, em sent membre de l'univers.

Durant el dia veim més clarament el que ens queda a prop.
Però durant la nit vèim coses que queden a cents, a mils de quilòmetres de distància, a anys llum de distància: veim les estrelles.

La fe és una nit estrellada.

No ho veu tot clar, però veu molt lluny.
No et proporciona la precisió, però sí un sentit precís d'existència.
No et resol els problemes d'avui, però t'il·lumina el misteri de tota una vida.
No destries el detall, però et corprèn l'infinit.
No reïxes a veure quina hora és a l'esfera del teu rellotge, però prens compte de l'eternitat.

No et permet veure els enemics que s'acosten, però et permet sentir molt dins els amics encara que estiguin molt enfora.

La nit és meravellosa.
La nit és com la fe.

Joan Bauzà i Bauzà

INCA

Celebren la festa de l'Estendard

La delegació de l'Obra Cultural Balear d'Inca celebrà ahir capvespre la tradicional festa de l'Estendard, ambla qual es commemora la incorporació de Mallorca a l'àmbit cultural europeu i català i el naixement de les Illes Balears ambla seva personalitat actual.

El pregó d'ahir anà a càrrec del que fou director general de Planificació i Centres durant el pacte de Progrés, Jaume Gual. (DM: 31-12-2008)

PREGÓ FESTA DE L'ESTENDARD A INCA

30 de desembre de 2008

Bona nit, amigues i amics.

Un any més, convocats per la delegació a Inca de l'OCB, ens trobam a la plaça major de la nostra ciutat d'Inca, per celebrar la Festa de l'Estendard que commemora l'entrada de les tropes catalanes a Madina Mayurqa.

Enguany hem de recordar, de manera especial, la figura gegantina del rei En Jaume en el vuitè centenari del seu naixement.

Jaume I fou l'heroi que fundà la nostra nació i que ens deixà un llegat històric i cultural que ens ha arribat des de l'antigor medieval fins al segle XXI. Celebrem avui el començament de la "nació dels mallorquins", amb una festa que és la festa nacional perquè ho ha estat durant els segles que ens hem regit a nosaltres mateixos, una festa que, com una de les més antigues d'Europa, és la del naixement d'un dels més antics països europeus.

Les nostres illes, degut a la seva situació geogràfica d'un gran valor estratègic dins la conca de la Mediterrània Occidental, han acollit al llarg de la història molts de pobles: els habitants de la cultura talaiòtica, els romans, els vàndals, els bizantins i els àrabs. Cada un d'aquests ocupants ens han deixat més o menys vestigis que formen part del conjunt del nostre bagatge cultural. Ara bé, la conquesta de Mallorca, per part de la Corona catalano-aragonesa, té un significat molt especial, ja que amb ella s'introdueixen i assimilen uns valors que formen part de la nostra identitat de poble. Avui encara, havent passat més de set segles, parlem la mateixa llengua d'aquells homes que desembarcaren a Santa Ponça.

Els lligams que uneixen els mallorquins són el patrimoni que hem rebut de les generacions anteriors, la terra i la llengua, primer de tot, juntament amb l'exemple dels grans homes i dones de la història i del patrimoni historicoartístic i econòmic, dins el qual es troben les commemoracions col·lectives, sobretot la que celebrem avui. Tan sols la conservació conscient d'aquests lligams, és a dir, d'aquest patrimoni, sempre augmentat i millorat, ens pot ajudar a projectar-nos, amb les illes germanes, cap al futur com a país.

No podem oblidar, però, que la diada d'avui ens posa davant els ulls que som un poble amb ferides profundes, encara obertes: La pèrdua de llibertats

polítiques i ciutadanes; la repressió de la nostra llengua, que ha arribat al punt de voler fer-nos oblidar son nom legítim; els intents d'afeblir els llaços comuns, que conservam, amb els altres territoris que governà l'alt rei En Jaume; l'històric buidatge dels recursos econòmics, entre altres. De la mateixa manera, escoltam avui, provinents del present i del passat, l'udol dels esclaus de cos i de cor; el clam dels pobres i dels treballadors explotats; el gemec de les dones maltractades o assassinades i dels infants que no tenen futur; el reclam dels qui malviuen en els carrers de la nostra ciutat; la remor del poble que condemna la corrupció i la tudadissa dels béns que són de tots. Contemplam, així mateix, sovint espaordits, l'arribada de gent de llengua, cultura, rostre i religió distints dels nostres.

El meu desig, en aquesta Festa de l'Estendard de l'any 2008, és que els valors de la democràcia, del progrés i de la solidaritat prevalguin a tot arreu, que tots els ciutadans i totes les ciutadanes ens trobem integrats dins un projecte comú, en el qual els mallorquins de tota la vida treballem colze a colze amb els nouvinguts de tants de continents, de tantes races i de tantes cultures. Tant de bo que tots plegats siguem capaços de tirar endavant en aquest sentit i facem realitat que la memòria històrica dels nostres dies sigui clara i neta, malgrat els inevitables problemes que la vida de cada dia comporta des de tants de punts de vista.

Volem esser qui som; siguem-ho, doncs, amb constància i fermesa, defensant en un món plural la nostra identitat com a poble, sabedor de les seves arrels, que els seus veïns valoram respectam. La nostra llengua, la mateixa de Jaume I, ha d'esser protegida, estesa i reconeguda arreu com a signe de la nostra dignitat personal i col·lectiva. I amb ella, "no ens tanquem, ombrívols, dins una llar històrica": acollim la diversitat que ens ha estat negada; practiquem l'obertura que ens ha estat engegada, posem en obra el respecte que ens ha estat estalviat.

Avui jo també somnii, com ho somniava aquell polític quan deia "somnii poder veure el dia que una adolescent subsahariana cantarà la Sibil·la a la Seu o que un xinès serà tamborer de la Sala. Perquè per arribar a això ells ho hauran d'haver somniat abans". Aquesta seria la gran festa d'avui: que ara mateix, mentre jo vos estic parlant, els infants d'arreu del món que han vingut a viure amb nosaltres, ja somniïn fer ells també, amb nosaltres, com a la cosa més natural del món, l'Inca de demà, a partir de l'Inca d'ahir i de la d'ara mateix.

Molts d'anys per a tots, en aquesta Festa de l'Estendard que ens fa sentir més a prop els uns dels altres i que ens estimula a treballar sense defallir per una ciutat millor, més fraternal i més acollidora.

Moltes gràcies.

Jaume Gual i Móra

El Pregó el vaig llegir a la plaça de l'ajuntament d'Inca el passat dia 30 de desembre de 2008. La festa de l'Estendard se celebra a Inca cada any, organitzada per la Delegació de l'Obra Cultural Balear d'Inca.

He titulat la meva aportació amb aquest títol per dos motius: El primer, el de la terra, perquè vaig néixer a un poble anomenat Binissalem, que tots ben bé ja coneixeu. Té fama de ser un poble amb una rica tradició vinícola. Un altre aspecte que el caracteritza és el de la pedra, prova d'això la glosa canta:

*"Binissalem, pedra viva,
pedra de dos mil colors,
el teu pedreny és hermós,
a tota altra pedra priva"*

i que sempre ha estat molt valorada en el món de la construcció.

Un tercer punt que el distingeix és el de les sabates. Quan començà l'època de la revolució industrial Binissalem i el seus voltants varen dedicar-se a la indústria del calçat. Aquest fet va motivar que molta gent deixàs el camp, sempre difícil i ingrát, per una feina més segura i còmoda que els proporcionava els seus queviures.

Aquests són els trets més característics de Binissalem.

Dins aquests tres aspectes vaig créixer d'infant.

Pel que fa a la pedra, el meu padrí patern fou un dels bons treballadors d'ella i me contava les històries de la seva feina de picador de pedra al palau d'en Marc que té a Cala Rajada i de com va treballar als marges

enormes que es poden veure encara als revolts de la carretera de Lluc. Estimulat per aquests fets, jo agafava les seves eines i intentava arreglar-ne qualcuna.

I pel que fa a la vinya i el vi, li tenien molta cura i en treien un bon profit. Per poder vendre el rem fresc per Nadal - ja que no existien les càmeres frigorífiques en aquell temps - conservaven les sarments amb els seus remes dins una sala a les fosques per mor dels mosquits, dins pots de vidre plens d'aigua distribuïts ordenadament per les quatre parets de la sala. Pareixia, millor dit, era una exposició viva d'un parral dins una habitació.

Respecte el tercer punt, el del calçat, no va esser estrany a la meva vida. Vaig treballar durant les nostres vacances del seminari a un petit taller de tacons muntat pel meu pare. Així, doncs, he tornat a les arrels camperoles fent realitat el de "la cabra tira al monte", com diuen els forasters, vivint entre la flora i la fauna.

El segon motiu de l'article, el de la mar, es deu a la meva cama materna, que no la puc obviar de cap de les maneres. Crec que els

moments més dolços de la meva vida han estat els dies que anàvem, ma mare i jo, des de Binissalem a Artà en tren i després, en carro, fins a la Colònia de Sant Pere a passar una mesada amb el padrins materns.

Era com un viatge a l'Extrem Orient fet en tren lent i de fum on s'hi arribava entrant la fosca. Viure en aquest poblet, perdut vora la mar, amb aquella tranquil·litat i fora llum elèctrica és per a mi un dels records que sempre tenc present i els tendré en el futur.

La vivència de la mar encara la tenc dins el meu esperit i és per això que no he deixat mai d'anar-hi, fomentant el deport de la navegació i tot el que suposa tenir barca, com és el pescar i disfrutar de la mar. Per desgràcia, aquells aspectes resenyats anteriorment ja no són els mateixos avui en dia.

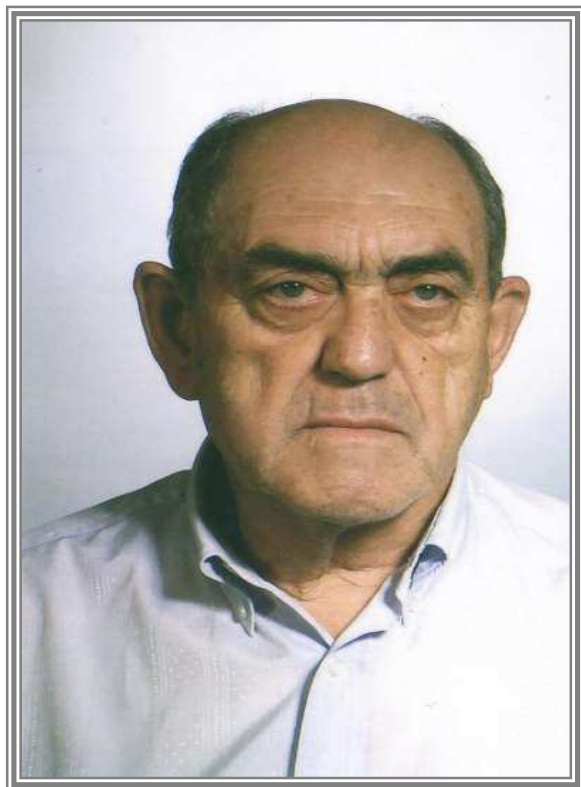
El voraç excés del progrés ha destruït tot l'encant bucòlic del camp i la tranquil·litat del l'entorn marítim.

Faig el possible per no deixar-me arrossegar per aquest terbolí de la vida.

Ja ens queda menys temps per a disfrutar-la ! Aprofitem-la.

M. B. C.

JOAN ROSSELLÓ VAQUER

Dia 14 de novembre de 2008, el poble de Porreres es commogué per la mort sobtada del seu estimat rector Mn. Joan Rosselló Vaquer. La notícia de la seva mort afectà no sols als membres de la comunitat cristiana, sinó també a tota la gent de la població.

Havia nascut a Felanitx, el 30 de maig de 1936. Entrà al Seminari Nou, el mes d'octubre de 1954, als 18 anys. Destacà com a bon germà, per la seva alegria comunicativa, per la seva espiritualitat viscuda amb gran naturalitat i per la seva estimació del llatí. Molts el recorden com a bon "prefecte" dels seminaristes més joves.

Rebé l'ordenació sacerdotal, el 22 de desembre de 1962. A partir de gener de 1963, vicari cooperador de la Soledat, on participà en la fundació de l'Agrupament Escolta. Rector de Portocolom, de S'Horta (1969-1974) i de

St. Llorenç des Cardassar (1974-1982). Després, fou nomenat rector de Petra, fins a l'any 1988. Passà llavors a Llubí i Costitx, on fou rector entre els anys 1988 i 1999. Destinat a la parròquia de Porreres, en fou rector fins a la seva mort. Mentrestant, fou també rector solidari d'Algaida, de Montuïri, de St. Joan i de Vilafranca

A totes aquestes parròquies, deixà el bon record de la seva preocupació per les famílies, pels joves, pels infants. Deixà ben marcades les seves petjades d'home de pau, de diàleg, de bon humor, i sobretot d'una gran senzillesa i d'una fe admirable. Intel·ligent i obert, familiar, bon pastor i bon amic de tots. Coneixia ben de prop i estimava amb cor gran aquells que li havien estat encomanats. Les seves homilies feien assequible per a tots el missatge evangèlic. I entre els germans capellans sempre fou un vertader germà, i contribuí amb la seva fe gojosa a posar ungüent de reblanir a qualsevol ferida o dolor.

A més de la seva preocupació pastoral, i mai com un afegitó postís, estimà el nostre poble, la cultura popular i la llengua de Mallorca. L'any 1989, col·laborà en la versió de la "Bona Nova", en la parla popular de Mallorca, que dirigia Mn. Pere Orpí. Amb les seves cròniques, sovint amaraes del millor sentit de l'humor, contribuí al manteniment de la bona memòria i de l'alegria als diferents grups: d'excursionisme, de trobades de preveres, de peregrinacions, de celebracions especials, etc.

Foren punts de referència per a la seva espiritualitat el beat Ramon Llull, St. Vicenç de Paül, el beat Joan XXIII, entre altres. Com a bon felanitxer, manifestà sempre la seva devoció filial a la Mare de Déu, sota la invocació de "Sant Salvador". Que ella li ha hagut mostrat el seu Fill Jesús, ressuscitat, per sempre.

Bartomeu Tauler Valens

El nostre convidat

Llorenç Tous

Entrevista amb Antoni Bennasar

D'

Aquestes foren, idò, les meves preguntes i les seves respostes

1. Com t'has sentit com a professor des del principi fins ara ?

Al principi molt il·lusionat, un poc apurat perquè havia d'ensenyar

tota l'Escriptura. Inconscient del panorama clerical de Mallorca. Fervorós promovent el Moviment Bíblic a Ciutat, pobles, radio (Cristo en casa), etc.

Des de 1968, ampliant estudis a Roma uns mesos cada any. Llavors vaig començar de vicari a Sant Magí l'any 1979, catorze anys en Es Jonquet on vaig descobrir la pobresa, gitanos, drogues i la presó des de 1980 fins avui. Aquestes experiències amb la gent me dugueren a la realitat.

2. Com a canonge, com veus la Seu i com creus que hauria de ser la seva evolució de cara al futur ?

Ara crec que està en l'època millor de tots els anys que fa que hi som, des de 1962. Els canonges en actiu són persones amb experiència i capacitats. Quan hi vaig entrar aquells "prohoms" no tenien les capacitats dels actual canonges.

En el futur crec que bastarien pocs capellans a la Seu per servir el culte i la pastoral possible. Un gerent seglar per l'economia, un professor d'art per mantenir el patrimoni artístic, un altre per relacions públiques...

3. Com a biblista, quina ha estat la teva trajectòria i com veus el pes de la Paraula de Déu avui ?

Al principi vaig venir de Roma i Jerusalem tenint els fonaments, que per a mi foren el P. Lyonnet S.J de Roma i el P. Benoit O.P. de Jerusalem amb sant Pau; el P. Alonso Schökel que ha estat, més que professor, el meu mestre.

Estic molt satisfet d'haver promogut el Moviment Bíblic que durà 12 anys per tot Mallorca.

Després, tres setmanes a Burundi, 14 anys en Es Jonquet i 28 a la presó (entrant i sortint...) m'han capgirat tot el meu panorama espiritual i humà.

Els pobres m'han humanitzat i m'han ajudat molt a entendre Jesús i a seguir-lo.

4. Com veus l'Església actual ? Les seves llums i les seves ombres.

Agonitzant i més de mig morta. Salvaran la llavor de l'evangeli els cristians que tenguin experiència de Déu. La fe de molts és encara indirecta, "creuen perquè els ho han dit", no perquè ho hagin vist. (Jn 4,42). La fe indirecta no afecta per res a la persona i, si l'hi afecta, és per voluntarisme no per conversió integrada. La fe directa sols la provoquen els testimonis del Senyor Ressuscitat, coherents i contagiosos.

La salvaran els contemplatius de Déu enmig del món. La pregària profunda és més necessària que mai.

Hi ha profetes i savis dins l'Església; alguns, perseguits, que són testimonis fidels i contagiosos; tenim pensadors i escriptors, també perseguits, que mantenen el pensament cristià amb fidelitat a l'evangeli i al món actual; han incorporat la

Il·lustració, fan la fe creïble, sense suprimir el misteri de Déu, ans al contrari, fomentant la seva.

5. Per què avui l'Església és incapaç de transmetre el missatge de Jesús amb il·lusió i alegria ?

Els qui no són capaços és perquè sols el tenen memoritzat i el repeteixen com ho faria un disc. No els surt de dins, perquè no els ha entrat o no l'han deixat entrar.

Altres sí que el duen dedins; han escoltat el Senyor, l'han vist i en són testimonis com Maria Magdalena. Són contemplatius convertits.

6. Què pot oferir l'Església a l'home d'avui ?

El sentit de la vida que tenim en Jesús, el Senyor. Si el coneixem prou en la seva dimensió històrica per saber què era per a ell el Regne de Déu i si tenim prou fe per tenir amb ell Ressuscitat una relació de deixeble, de germà i d'amic de veritat.

Podem oferir vocació i entrega com-pasiva vers els més pobres, lluitant per la justícia i fent misericòrdia, units amb les forces socials i altres institucions civils.

7. Veus algun indicati d'esperança ?

M'ha costat trobar-ne però ara en tenc; he pogut alliberar-me de molts de "truis" i ara tenc temps per a mi. Prec i estudi amb calma. L'oració i l'estudi m'estan salvant.

8. Parla'ns de la teva labor a la presó i de com capten el missatge els presoners.

No acabaria mai. Tenc tantes coses per dir que no ho vull encetar. Tant de bo arribi a escriure un llibre sobre aquest tema. Tenc classificades totes les cartes de presos i dels seus familiars que m'han escrit en aquests 28 anys i molts d'altres escrits (l'anecdolari no te fi...) que he fet reflexionant a l'entorn de les vivències que he tengut dins aquell submón, que per altra banda és un lloc privilegiat de la presència de Déu.

9. Parla'ns d'alguns llibres que t'hagin impactat i que ens puguis aconsellar.

Alguns de A. Torres Queiruga, especialment "Repensar la resurrecció".

Ara don voltes al de Roger Haight, Jesús símbol de Dios. Ed. Trotta. que vos recoman molt.

10. Sabem que t'has jubilat. Com veus la teva jubilació ?

Tens alguns projectes per a aquests anys que venen ?

Ho visc com un regal de Déu. Me sent amb aquella il·lusió de quan a Roma me descobriren tot un altre món. Afegint-hi la saviesa que donen els anys.

Som feliç perquè tenc temps per a mi. I llibertat. Començ a madurar coses i fermar caps, camí d'una major saviesa, i voldria mantenir

la salut per avançar molt en aquest nou camí.

Estic alternant Mallorca amb Valladolid on fa anys que vaig a ajudar a tres capellans que duen 15 pobles. Allà enguany m'han demanat que me cuidi de la formació permanent del clero d'un arxiprestat, són 25 capellans i el tema per a tota la diòcesi enguany és la Dei Verbum. Aprofit per dir altres coses també; els he caigut molt bé i ells a mi.

La corema la faré a Mallorca i vull donar una tanda de 4 ó 5 conferències a La Caixa del Gran Hotel.

Tenc molt de material per redactar. Tenc totes les cartes de presos dels 28 anys meus visitant la presó. I molts altres escrits meus al voltant dels presos i marginats. Hauria d'escriure sobre aquest tema.

Tenc una llarga història amb el P. Costantino Ruggeri, O.F.M. que presentà el primer projecte per a la capella del Santíssim de la Seu i el d'una església per Can Picafort que D. Teodor li encomanà per escrit. Cap dels dos arribaren a port. Vull deixar escrit el meu testimoni damunt aquest artista extraordinari al que Mallorca no li ha fet justícia.

El dia a dia me porta bones noves i estic obert per no deixar-ne perdre cap.

11. Que t'ha ensenyat la vida, ara que just acabes una etapa ?

Don gràcies a Déu ben sentides cada dia. Me sent satisfet d'haver fundat "Siloé" per a terminals de sida sense família. Me sent feliç. Veig ma vida com un misteri, però l'accept amb agraïment i me sent privilegiat per Déu. M'ha salvat la Sda. Escriptura i els bons professors que he tengut. També algun bon amic.

No me sent important. Tots els que considerava errors meus, veig com Déu m'ha ajudat a treure'n profit. Animaria els companys més joves a confiar en Déu de veritat i a no tenir por a replantejar-se el que faci falta i a envestir sense por. Crec que molts són conscients que així no poden seguir, però no s'atreveixen a sortir-ne, no saben com, no cerquen, no volen arriscar res, estan tancats per no atrevir-se a pensar i afrontar la seva realitat personal. Tiren balons fora, donen la culpa a altres, a l'Església, als qui comanden i se perden lo millor de la vida. Duen tristesa interior que dissimulen de vegades amb "truis apostòlics". Voldria equivocar-me amb aquest diagnòstic.

* * *

Supòs que a tots ens ha quedat ben clara l'actitud d'apertura d'en Llorenç com també la seva manca de por als canvis que necessita l'Església d'avui.

No serà la darrera vegada que li demanem la seva col·laboració per a la nostra revista.

A.B.C.

Antoni Bennasar

Festa de jubilació

Jo en sabia cosa, i en Toni ho sospitava:

En el seu Institut estaven preparant una festa sorpresa per a la seva jubilació. Els seus companys el volien acomiadar no només amb un àpat de comiat formal i com a de compromís. Li volien donar mostres febaents d'una estimació que va més enllà de la simple companyonia.

Jo no sabia explicar els motius pels quals, me sembla, dins el nostre gremi de l'ensenyament se dona una vinculació entre companys molt especial que no hi trop dins altres col·lectius. El cert és que - sigui pels motius que sigui - quan algun de nosaltres s'ha jubilat, sempre hi ha hagut unes manifestacions d'afecte i amistat que sempre ens han sorprès a nosaltres mateixos: Tots hem pensat sempre que han anat molt més allà del que ens mereixiem. Aquesta és una experiència que veig que compartim tots els condeixebles docents que hem passat per aquesta diada de jubilació. Aquest dia s'ha convertit per a tots nosaltres en una d'aquelles dates de la nostra vida que mai ja no podrem oblidar. Aquest dia forma ja part per sempre més de les dates memorables de la nostra vida.

A la vegada que donam la benvinguda a en Toni al gloriós "Cuerpo de Jubilatas" li hem demanat que ens contàs com va ser per a ell aquesta diada. I així ho ha fet.

J.S.

Un acomiadament entranyable

Us vull contar l'acte d'acomiadament que em dedicaren els companys del meu Institut perquè fou veritablement entranyable. Va consistir en un dinar a un restaurant de renom i molts d'altres actes simbòlics (alguns seriosos i d'altres amb una càrrega de "segones intencions sense malícia") que feren que l'acte es perllongàs fins les 6 de la tarda.

L'acte començà a les 2'30 amb un recital de 4 cançons a càrrec de la professora de música de l'Institut, que té una veu prodigiosa. Aquest dia es destapà: mai no havia sortit a cantar sola a l'Institut. Va ser un regal magnífic que mai no podré oblidar. Inclús dugué un pianista professional (en Mohedano), per acompanyar-la.

Després seguí el dinar: un dinar suculent.

Als postres començaren els discursos. El primer fou el director, que em dedicà alguns elogis excessivament generosos.

Seguí una glosada original d'una professora. Va ser divertida.

I aquí vengué la part més original de l'acte: sortiren els dos companys del meu departament disfressats de Sócrates i Plató, acompanyats de "nimfes" (professores), vestides de blanc. El que feia de Sócrates, amb molta gràcia (jo no li coneixia aquesta qualitat d'actor) i amb un estil dels antics filòsofs grecs, em dirigí un discurs, com si es dirigís a un membre de l'acadèmia d'Atenes.

Un altre simbolisme emotiu fou l'entrega d'un estel amb una llarga cua de paperetes escrites amb epítets que m'havien dedicat els meus alumnes de primer de batxillerat.

Després em tocà a mi fer el discurs de despedida. El tenia escrit, però vaig decidir no llegir-lo i dir el que en aquell moment sentia. Crec que vaig fer bé fent-ho així.

Un altre detall molt entranyable fou l'entrega d'un llibre escrit pels propis professors, on em diuen com em veuen. Les descripcions també són massa generoses.

La coral de professors que tenim a l'Institut, després d'imposar-me la banda de "tenor honorífic" de la coral, em dedicaren dues cançons. Una d'elles era "Edelwais". Sabien que a mi m'agradava. La banda és com la beca que dúiem en el Seminari, però més curta.

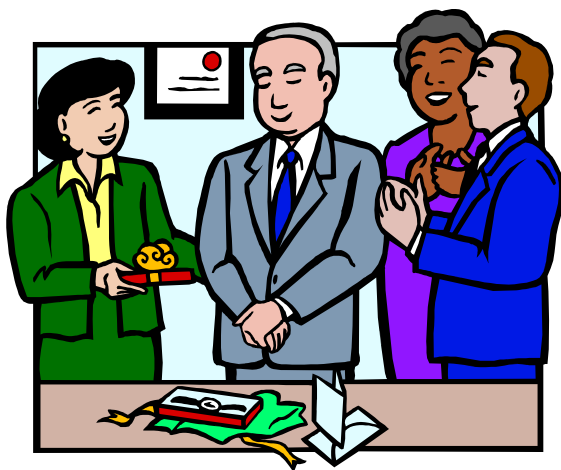

El més divertit és que assajaren d'amagat de mi. Inclús un dia la professora que fa de directora em va dir: Toni, avui no assajarem perquè la gent té feines. I vaja si assajaren.

Després vengueren els regals materials, un rellotge, marca "Tissot", un llibre i altres cosetes.

Alguns professors em digueren que havien assistit a moltes despedides, però cap tan càlida com la meva.

La veritat és que els sentiments que jo experimentava en aquells moments eren d'un sincer agraïment i una consciència de sentir-me volgut i valorat, però no sentia la tristesa de les despedides, perquè tenc molt clar que el que m'espera és millor que el que he tengut.

Tenc moltes ganes de començar aquesta nova etapa.

M'han ajudat a veure el caire positiu companys que ja fa un temps que en frueixen, com en Jaume Sancho i en Jaume Gual.

Toni Bennasar

(Arxiu de J. Parets)

Dels nostres arxius...

REGONS DE CA NOSTRA

Es tema obligat d'aquest mes parlar un poquet de ses dues comèdies que s'han representat en el "coliseum" del nostre seminari.

Dos cursos de provada i ben fonamentada tradició artística han posat en escena dues obres de fama universal, per lo que els aplaudim el gest i el "quijotismo" que això suposa.

La primera, un sainet traduït de la llengua pàtria al mallorquí per Mn. Jaume Sancho, crec sincerament que després de la traducció es digne de ésser representat per la millor companyia comediantil.

"Nit de mors" nos va de leitar plenament tant per la interpretació com per la forma popular i fresca que va tenir.

No varen faltar-hi ses quatre frases populars com és: "sa gran patatada" i altres amb saborino ben dolç.

Apoteòsica amb tots els sentits, no queda sinó dar la enhorabona a tots els intèrprets i animarlos per l'any qui ve... Esperam.

L'altra, amb foraster clàssic, se deia "Julio César", d'un anglés que nom Schakespeare, fou lo que no s'ha vist mai.

Mors, assassinats i llanguors dels actors feren de l'obra una tragèdia dramàtica de los més polit.

No faltà un Casca que "estaba alejado por el respeto", ni un trebonio empipat perquè "nadie dice nada"; un Lucio que sádorm tocant "la lira" perquè es petit i encara té son i un poble que sempre "canit extra chorum" i precisament per això emociona al públic dones i homes dels quals, segons notícies certes, alguns s'ha gueren de torcar sa llagrimeta veient "la crudeza" d'aquelles morts tan de deveres.

!!Gloria i leor als artistes. Han cumplit com a bons!!!

Calendari 2009

Records dels nostres pobles

I per a acabar...

El Calendari 2009

Enero						
D	L	M	M	J	V	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Febrero						
D	L	M	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Marzo						
D	L	M	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

| | | | | | | |

Abril						
D	L	M	M	J	V	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Mayo						
D	L	M	M	J	V	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Junio						
D	L	M	M	J	V	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

| | | | | | | |

Julio						
D	L	M	M	J	V	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Agosto						
D	L	M	M	J	V	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Septiembre						
D	L	M	M	J	V	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

| | | | | | | |

Octubre						
D	L	M	M	J	V	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Noviembre						
D	L	M	M	J	V	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Diciembre						
D	L	M	M	J	V	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Com que el calendari passarà i es perdrà però la revista queda i es guarda, hem volgut que els vostres escrits per al calendari d'engany quedin guardats aquí en aquestes pàgines finals

Himne a Capdepera

Pere Orpí i Ferrer

Salut al nostre poble, bons fills de Capdepera !
Uniu amb brins de festa les veus dels gabellins.
Escampi el vent un himne pel camp i la ribera,
tan lluminós com l'alba que guaita mar endins.

Com poble d'arrels fondes que agermanat avança,
pujam amb fe i coratge la costa del Castell.
La nostra Mare ens obri dreceres d'esperança
quan pel camí dels avis ressona un cant novell.

Com un vaixell de roca jugant amb les onades,
entre coixins d'escuma somia el Faralló;
i al cim del Cap de Pedra que estrena les albaes
vigila el far altívol l'esforç del pescador.

Fatigues de centúries fitaren el paisatge
de talaiots i torres, de marges i camins.
Alenen les muntanyes la brisa de la platja,
flairosa de sivines, de garballons i pins.

Teixint cistells de palma, com ampla vetleria,
amb nous lligams de poble va créixer el nostre guany.
Com diligent família vivim amb harmonia,
les portes sempre obertes a l'hoste i a l'estrany.

Com prat cosmopolita floreix Cala Rajada
entre calitges grises i blaus de mar i cel.
Somriuen per la costa Son Moll, sa Pedruscada,
l'Agulla, sa Mesquida, sa Cala i Canyamel.

Dins coves de llegenda que el Cap Vermell abriga,
el temps modela somnis de pedra i degotís.
Pintant de verds i d'ocres plans fèrtils i garriga,
dibuixa la Natura mosaics de paradís.

Salut al nostre poble, bons fills de Capdepera !
Uniu amb brins de festa les veus dels gabellins.
Escampi el vent un himne pel camp i la ribera,
tan lluminós com l'alba que guaita mar endins.

Salut a Capdepera ! Coratge, gabellins !

Vint-i-dos anys de vida biniamera

Bartomeu Fons i Pascual

Amb el títol d'aquestes paraules, “vint i dos anys de vida biniamera”, vull fer avinent la vida que he viscut en aquest poble, com un biniamer més, a partir de la Festa de Santa Tecla de l'any 1986, quan el Bisbe D. Teodor Ubeda m'hi envià des de Lluçmajor perquè em fes càrrec de la Vicaria Episcopal de la III zona del Bisbat, també anomenada zona d'Inca.

He de dir que la rectoria fou des del principi per a mi la casa acollidora com ho va ser després el mateix poble de Biniamar. A partir d'aquesta data, vaig començar a fer les meves anades i vingudes pastorals per les 35 parròquies de la zona d'Inca durant sis anys; i després pels pobles de Mancor de la Vall, per Selva i, finalment, Santa Maria la Major d'Inca. Al llarg de tots aquests anys, el lloc on posar els ossos de pla ha estat sempre la rectoria de Biniamar.

Contaré només una anècdota graciosa que ens va succeir amb un grup de biniamers. Idò heu de creure i pensar i pensar i creure que se'ns va ocórrer un bon vespre partir cap a una alzina, que tenia la soca buida i quasi morta, a l'entrada de la Comuna, anant cap a la Barrera D'alt, on hi havia un eixam d'abelles on pensàvem trobar-hi mel en abundància. Un vespre tard, ja teniu el petit grup: Tomeu “Massin”, Pere “Tina”, en Colau, jo mateix i pot ser qualcú més, poals en mà, diaris per fer fum i un motoret de serrar. I cap allà manca gent. La primera operació fou provar d'arribar a les bresques, fent lloc per allà on entraven les abelles, però aquest intent no donà bon resultat. Mentrestant en Colau ja rebé una picada al front amb un bon ai! que li escapà i una mamballeta que envergà a l'abella picadora. La segona solució fou obrir una finestreta a l'altura on hi havia les bresques. Aquesta sí que tingué èxit. I vengà fum, i en “Massin” treu qui treu bresques, fins a omplir-ne un grapat de poals; crec que les seves mans quedaren ben inflades per les picades. Després, a altes hores de la nit, cap a la rectoria manca gent a deixar les poalades de bresques damunt el segon pis, just davall la teulada on hi ha unes finestres obertes, perquè pensàvem que podrien sortir les abelles que quedaven entre les bresques. Però, heu de creure i pensar que, en lloc d'anar-se'n les que hi havia, l'endemà dematí vingueren totes les altres. Tota la rectoria va anar d'abella i tots els veïnats ben alarmats. Així traguérem la mel. I bona que va ser !

B. F.

RABIRO

Un poble en formació

Sebastià Salom i Mas

Entre tantes coses bones que m'ha donat a mi el Burundi, una d'elles és sentir-me traslladat a les vivències dels nostres avantpassats. Per exemple, si llegiu la Bíblia i compareu el sistema de vida i la mentalitat dels burundesos, fàcilment ens traslladam al temps d'Abraham. Si repassam la història de Mallorca i la comparem amb la situació de la població actual de Burundi, ens podríem situar al temps de la reconquesta de l'illa per part del Rei en Jaume.

Evidentment amb una diferència fonamental, tant si ho comparem amb l'època d'Abraham com amb la Mallorca del segle XIII, i és que a Burundi, al mateix temps, s'hi ha interposat la cultura occidental de la tecnologia i la globalització. Encara no s'havia descobert la roda i ja hi circulen camions d'alt tonatge. A l'interior del país a dures penes s'utilitza l'escriptura (no hi arriba la premsa ni els llibres de text a les escoles), però ja s'hi fan presents els ordinadors. El procés, que a Occident s'ha fet al llarg de quatre mil anys, a Burundi s'hi introdueix per via ràpida. És un vertader xoc de cultures i mentalitats.

A la parròquia de Rabirot, amb una extensió de 182 kms² (és a dir d'uns 14 kms de llargària per 14 d'amplària) i uns 35.000 habitants, no hi ha encara nuclis de població. Al costat de les instal·lacions parroquials s'hi està formant el primer: les oficines administratives de l'Estat, la policia, el jutjat, la presó, les escoles, un dispensari, unes botigues amb productes bàsics, alguns bars i restaurants, alguns molins de moldre gra, dues fusteries i tres perruqueries, conducció d'aigua corrent, electricitat... És l'inici de la formació d'un petit poble. Tot funciona anàrquicament: no hi ha un pla de carrers, cadascú que hi compra un terreny, construeix una casa rudimentària i la gira segons li convé.

Em fa pensar amb la repoblació de Mallorca organitzada pels conqueridors vinguts amb el Rei en Jaume, quan els pobladors anteriors vivien escampats dins les terres de conreu, o en tot cas agrupats en petites alqueries.

Aquesta és la imatge de la foto: l'inici d'un futur nucli de població a Rabirot.

S.S.

Records del meu poble

Rafel Umbert i Sureda

Qui no recorda el salpàs ?
Constituïa tot un ritual, una

litúrgia. El dia de Pasqua i el son demà, les cases del poble. El resta de la setmana els diferents barris del terme. Sense oblidar el poalet amb l'aigua beneïda, el salpasser i la panera pels ous, per si al cas. I entre altres, el carretó o el cabriol de l'amo En Jaume Fava de Sa Caseta, de l'amo de Ses Talaies, de l'amo En Toni de Sa Marineta, de l'amo En Francesc Mac o de l'amo En Biel Pitxoc. Sa Gruta, Son Tovell, Sa Marineta, Son Berga, Ses Talaies. I D. Gabriel, ruquet posat i salpasser en mà, empenia la tasca. I l'escolanet ben alerta a vessar una gota de l'aigua beneïda. Una casa darrera l'altra sense deixar-ne cap "ni per vergonya ni per malícia" com ens ensenyava la pregunta llarga de la Doctrina.

Bé, així mateix, record que una vegada l'amo En Pitxoc, supòs que esgotat ja de tanta trespada i quedant una casa allunyada de remei, li va enflocar aquesta: "D. Gabriel, aquella casa la podríem deixar per ses ànimes del Purgatori". En vàrem riure molt, però, no la deixàrem. Totes les famílies eren igualment importants.

A més, era l'ocasió, per recollir algun dobberet per pagar les reformes o les compres que la parròquia anava fent. Ja cap al final de l'època, els carretons i els cavalls i les someres anaren desapareixent i el salpàs es va motoritzar.

Aquella Iso blava de D. Gabriel... La recordau ? Segur que la va comprar per necessitat. Li permetia anar a n'es Port a fer llargues converses amb el capellà D. Pedro, de tan bona memòria. Ell li aportava humor i optimisme. I la pobre Iso hagué de travessar camins i camades, deixant-se manejar per les inexpertes mans de D. Gabriel, per fer el mateix que feia la somera d'En Pitxoc. Però ell tenia bo amb tots els àngels i els sants. Mai li passà res o, millor, mai ens passà res. Perquè en una ocasió se li va ocórrer convidar-nos a n'En Toni Mossegat i a mi, encara al·lots pucers, a anar a passar dos dies a Lluc. I, escoltau-ho bé, amb sa moto. I ell de xofer. Tots tres damunt.

I partírem, però vàrem deixar les nostres mares i padrines resant a Déu i a tots els sants perquè no ens passàs res i tornàssim sans i estalvis. R. U.

Uns distintius del meu poble

Antoni Bennàsar i Cirer

Si preguntàssim a qualsevol mallorquí quin és el màxim distintiu de Sencelles, n'hi hauria

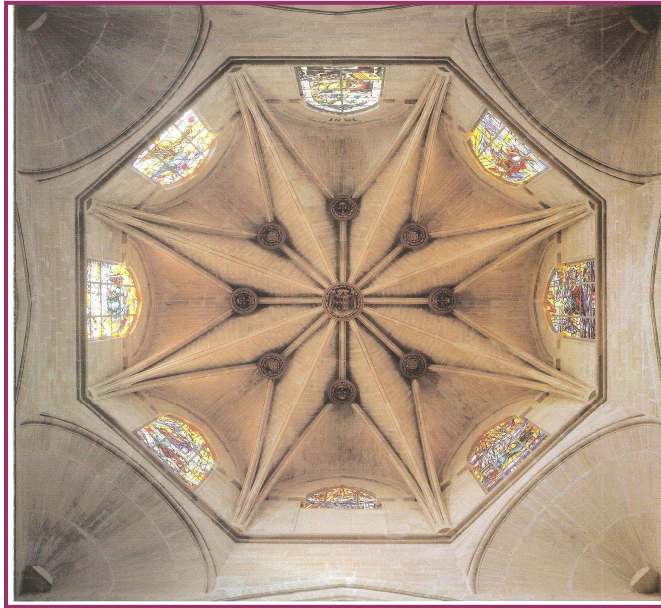
ben pocs que no contestassin que és el poble de la Beata Francinaina. Aquesta és, doncs, la primera senya nostra: som conciutadans de la Beata. Ella és la filla major de la raça sencellera, la fama de la qual no li ve per haver guanyat una carrera o un concurs de cant, sinó per tota la seva vida, per haver estat presentada com un model de vida a tot el món. A Mallorca només hi ha dos pobles que tinguin aquesta prerrogativa: Sencelles i Valldemossa.

Una altra senya d'identitat és el convent de les germanes de la Caritat. Tots els pobles en tenen de convent, però no tots els pobles hi tenen monges, perquè la manca de vocacions n'ha buidat molts. Això no ens ha passat a nosaltres, i esper que mai no ens passi. Les monges són com les germanes de tothom. Quan la sanitat pública no estava tan organitzada i molts de malalts havien de ser cuidats a casa, eren elles les que passaven nits al costat del llit del malalt, vetllant. El convent és la casa pairal del poble, la de les portes obertes.

El campanar és una altra senya d'identitat sencellera. Cada campanar té el seu propi caràcter. Però el que de veres apreciam és el nostre, que s'aixeca altiu i segur per damunt de totes les teulades com si fos un dit que ens assenyala el nostre destí que està més enllà dels núvols. El temps, que mai no perdona, li havia fet perdre part de la seva bellesa, però des de fa un temps, amb la rehabilitació, ha recobrat la majestuositat i seguretat que sempre l'havien distingit. Ell és el primer que saluda el nostre cor quan tornam al poble, i ell qui ens acomiada quan ens n'allunya'm. És la insígnia més visible del nostre poble estimat.

Una altra senya podria ser el lledoner de la plaça. Quanta gent ha gaudit de la seva ombra espessa. Quantes converses i tractes sota el seu empar. Ai!, lledoner, si poguessis parlar i ens contassis tot el que has sentit! Segur que no hi ha problema al qual no se li hagi trobat solució a la teva ombra amiga. La verdor de les teves fulles, ben segur que han proporcionat camins d'esperança. Lledoner, segueix emparant amb la teva ombra beneïda les nostres converses d'amics sencellers.

A.B.

L'església de Sineu

Joan Parets i Serra

Si pujam pel carrer Major de Sineu arribarem a Sa Plaça on està situada l'Església de **Santa Maria de Sineu**. Constitueix el monument més rellevant del patrimoni

arquitectònic de Sineu. L'antiga església fou víctima d'un incendi l'any 1505 i immediatament després es començà la construcció del nou temple, també d'estil gòtic. Els anys 1880 i 1881, aquest nou temple va ser sotmès a importants obres d'ampliació, entre les quals destaca la nova capçalera i el creuer, amb una impressionant cúpula de base octogonal sobre trompes, que dibuixa un àgil joc de nervadures en forma d'estrella.

La façana principal és d'una goticitat austera, i el coronament adopta la forma d'una testera triangular, amb una obertura allà on antigament hi havia una espadanya. La façana lateral té un alçat dividit en dos cossos. L'interior del temple està format per una planta de nau única amb creuer transversal, amb cinc capelles a cada costat.

La coberta de la nau és de volta de creuaria. L'església està presidida per la imatge gòtica de la Mare de Déu de Sineu, una de les anomenades «verges-sagrari», obra de Gabriel Mòger amb data 1509. La quarta capella de l'esquerra és la Capella Fonda, que està coberta per una cúpula sobra petxines, i que allotja l'impressionant retaule barroc de la Mare de Déu del Roser, de 1672, amb pintures de Rafel Guitard. Tancada durant un període de 7 anys, actualment l'església es troba totalment restaurada, s'hi han instal·lat tots els vitralls que mancaven, i, a més, s'han restaurat les peces de l'antic retaule.

El campanar va ser construït l'any 1549. Està separat de l'església però es comuniquen per un pas elevat i cobert que el poble anomena "pontet de Santa Bàrbara". Sobre la seva planta quadrada s'aixequen 7 cossos separats per motllures que acaben en un coronament piramidal. Es pot pujar fins a dalt per una estreta escala de caragol interior.

J.P.

VILAFRANCA

Trets sociològics

Joan Bauzà i Bauzà

No sols les persones, també els pobles tenen comportaments característics. Nou ocupacions, agrupades de tres en tres, voldria rememorar ara.

Oficis :

Tres oficis en primer lloc : badar, badocar, vetlar.

Badar, hi havia persones que badaven i badaven per hores i més hores, i a aquest menester alguns hi dedicaren anys. El segon consistia en **badocar**. Els dies que a l'església hi havia nocces, n'hi havia que sortien a badocar que no era altra cosa que anar a comprovar com portava el vestit la núvia o qui eren els convidats. I el tercer era **vetlar**, ofici que es feia sempre darrere les finestres i que no era altra cosa que espiar la gent que passava per tal de saber com anava, amb qui anava i cap on anava. (Entre parèntesi, recordaré que *vetlar* també es referia a anar els vespres a les cases que tenien un difunt, i és en aquestes vetles de morts on, per més estrany que sembli, més he rigut i més acudits he sentit contar: el rosari i la llàgrima es combinava amb la cassalla i la rialla).

Ocupacions

Tres ocupacions d'aquell temps : colcar, pegar, callar.

Colcar, no estava de moda anar a peu, la il·lusió era colcar. Hi havia pocs vehicles i tots ens moríem de ganes per colcar en algun d'ells. Record que una vegada, després d'arribar de Palma, vaig dir al conductor : "que podríeu fer una volta més per la plaça, que jo encara tenc colquera ?". **Pegar**, tothom pegava, els de ca teva et pegaven bufetades, els companys et pegaven tota classe de fruites i verdures (pegaven cireres, envergaven nesples i repartien cebes) , la peguera a la Vila estava tan estesa que fins i tots els estaments eclesiàstics et pegaven (la monja, pessigades a les cuixes, i el vicari, polls a la closca). El padrí Ravell un bon dia m'aconsellà : "Tu no comencis mai, però si et peguen, tu pega més fort". I **callar** : tothom de nin a mi, em féu callar: els mestres, les veïnades i fins i tot la padrina Boscana em digué un dia : "Joan calla, que ets el darrer mot del credo".

Quefers

Tres quefers vilafranquers : figurar, exagerar, evitar.

No eren massa però sí prou coneguts : els qui sempre volgueren **figurar** i es dedicaren pràcticament tota la seva vida a aparentar ser més del que realment eren. **Exagerar** : quasi bé tots els foravilers tenien una certa tendència a exagerar a l'hora de contar l'anyada : "jo al pou Morer hi he tret 200 cavallons", "he engreixat un porc de 23 arroves", " avui matí he caçat 180 perdius". I **evitar** : s'evitaven dir els detalls sobre certs comportaments com eren fer estraperlo, fer pasqua abans del ram, i haver estat dels rojos.

J.B.

Els Cossiers de Montuïri

Bartomeu Moll i Ribas

El mes d'agost se celebren a Montuïri les festes del patró Sant Bartomeu. L'ambient

que pareix mort durant onze mesos, com el foc colgat, de sobte es desperta.

A altres pobles és Sant Antoni o la festa dels moros i cristians, en què tot el poble i altres arribats de fora hi participen.

El que realment dóna vida i que fa que les festes tenguin un caràcter especial és el ball dels cossiers.

Surten tres dies per recórrer els carrers:

El quinze, festa de l'Assumpció, dia en què no solen dur el vestit habitual, sinó pantalons blaus i camisa blanca. La gent, com és costum, a les set de l'horabaixa acudeix a la plaça del poble per veure'ls sortir i ballar el primer ball damunt el cadafal, davant l'ajuntament. A continuació fan la volta per tot el poble i ballen davant tots els negocis i tendes per recollir les "joies", que seran el trofeu per als guanyadors de les carreres que tenen lloc el "dilluns de Sant Bartomeu", dia vint-i-cinc.

El segon dia és el "dissabte de Sant Bartomeu", el vint-i-tres. També surten de l'ajuntament a les set de l'horabaixa com el dia de l'Assumpta i, després del ball acostumat, tothom entra a l'església on es canten les completes, es venera la imatge del Sant i es reparteix a tots un ram d'alfabeguera. Acabades les completes, tornen recórrer el poble i ballen a cal batle i altres autoritats i a les cases que ho demanen.

I, finalment, el dia de Sant Bartomeu dematí en què continuen amb els seus balls. Després té lloc la celebració de l'Ofici Major. Abans, els cossiers van a la Rectoria a cercar els capellans i, després, a la Casa de la Vila, les autoritats civils, mentre dansen davant la comitiva el "Ball d'es mocadors". L'Església està de gom en gom per poder contemplar el "Ball de l'oferta".

El qui realment crea l'ambient és el dimoni, que ha de ser un jove que tenguí bones cames, perquè ha d'encalçar els al·lots que es posin davant ell i, aquests, han d'estar disposats a rebre qualche corretjada que sol deixar un regruix com un botifarró.

B. M.

Entre la terra i el mar

Miquel Bestard i Cantó

Binissalem i la Colònia de Sant Pere. Entre la terra i el mar...

La terra: Binissalem. Té la fama de ser un poble amb una rica tradició vinícola. Un altre aspecte que el caracteritza és el de la pedra, que sempre ha estat molt valorada en el món de la construcció. Un tercer punt que el distingeix és el de les sabates.

Quan començà l'època de la revolució industrial Binissalem i el seus voltants varen dedicar-se a la indústria del calçat. Aquest fet va motivar que molta gent deixàs el camp, sempre difícil i ingrat, per una feina més segura i còmoda.

Aquests són els trets més característics de Binissalem

La mar: La Colònia de Sant Pere. La meva estimació per la Colònia és molt antiga i es deu a la meva cama materna, que no la puc obviar de cap de les maneres.

Crec que els moments més dolços de la meva vida han estat els dies que anàvem, ma mare i jo, des de Binissalem a Artà en tren i, després, en carro fins a la Colònia de Sant Pere a passar una mesada amb els padrins materns. Era com un viatge a l'Extrem Orient, fet en tren lent i de fum, on s'hi arribava entrant ja la fosca.

Viure en aquest poblet perdut vora la mar, amb aquella tranquil·litat i fora llum elèctrica, varen ser per a mi uns dels records que sempre tenc present i tendré en el futur. La vivència de la mar encara la tenc dins el meu esperit i és per això que no he deixat mai d'anar-hi, fomentant el deport de la navegació i tot el que suposa tenir barca com és el pescar i disfrutar de la mar. Per desgràcia aquells aspectes ressenyats anteriorment ja no són els mateixos avui en dia. El voraç excés del progrés ha destruït tot l'encant bucòlic del camp i la tranquil·litat del l'entorn marítim. Faig el possible per no deixar-me arrossegar per aquest terbolí de la vida.

Ja ens queda menys temps per disfrutar-la. Aprofitem-la !

M.B.

MANCOR DE LA VALL

Jaume Qual i Mora

El terme municipal de Mancor de la Vall es configura de forma relativament rectangular, allargassada de N a S, d'uns 6 per 4 km, amb una extensió de $19'82 \text{ km}^2$. i uns 1200 habitants amb una densitat de $75,6 \text{ h/km}^2$. N'és l'element central el massís del puig de Suro (644 m), al voltant del qual s'estenen les valls.

El municipi de Mancor estava antigament format per quatre alqueries: Mancor, Biniatzent, Biniarroí i Massanella. Aquestes alqueries passaren a dependre de Selva i foren part d'aquesta parròquia des de 1248 fins a l'any 1913, en què es constituí la parròquia de Sant Joan Baptista de Mancor. Ja des del segle XIII, la denominació popular i històrica fou Mancor. Quan fou constituït municipi, segregant-se del de Selva, a l'any 1925, rebé la denominació castellanitzada de Mancor del Valle. El 1984 fou oficialitzada la denominació Mancor de la Vall.

L'economia mancorina fins a l'inici del segle XX, es fonamentà en la collita d'oliva, l'extracció de l'oli i l'elaboració de carbó, principalment d'alzina. El decenni 1950-60, s'inicià la temptativa de dotar Mancor d'una indústria pròpia. La primera fàbrica mancorina fou Madelva (1956). El període 1960-1972 fou favorable per al sector que tengué una expansió ràpida. El 1975 hi havia a Mancor set fàbriques. Passada la forta crisi (1973-80) amb la pèrdua de llocs de treball, va venir un període (1980-86) que significà una nova dinamització del sector, però des de 1986 retornaren les dificultats i tancaren quasi bé totes les fàbriques. Aquesta crisi en el sector del calçat ha canviat l'orientació laboral dels mancorins, que es decanten cap a altres activitats. Un cert nombre treballa a Inca, en el sector de serveis i altres a la fàbrica de ciment pòrtland de Lloseta.

El sector agrari és residual.

J. G.

CALA GAMBA i “cas capellans”

Jaume Sancho i Gili

La vida dona moltes voltes...

Si algú m’hagués dit, quan veníem de passeig a Sant Joan de Déu, que aquella casa just

veïnat seria per a molts d’anys ca nostra, per ventura m’hi hagués fixtat un poc més, perquè en realitat mai me vaig fixar en aquella casa - que ja estava més o manco com ara mateix - d’aquell cap de cantó, on hi habitava aleshores una vella senyora anglesa, que ja fa molts d’anys que és morta.

Cala Gamba és una barriada sense història, o d’història molt curta. La seva connexió amb el nucli d’Es Coll d’en Rabassa és bastant recent: Si us fixau en la foto, feta entorn de l’any 25 del segle passat, veureu que entre la Cala i la població d’Es Coll no hi havia encara res més que marina i garriga. Per aquells anys Cala Gamba tenia només 4 cases: Una de Cas metge Fuster i les 3 juntes que, aleshores i fins ara mateix, es coneixien amb el nom de “Cas Capellans”. On hi hauria després l’edifici de S. Joan de Déu, hi havia aleshores una mena de barraca que es coneixia amb el nom de Can Matalobos. Ni Hospital, ni Gesa, ni res de res...

Us preguntareu, tal volta, d’on li ve aquest nom tan peculiar de “Cas Capellans” donat a aquell conjunt de tres cases juntes formant una sola i isolada illeta a un cap de la Cala. Jo diria que és precisament aquí on comença la història de Cala Gamba. I aquesta és la seva petita història:

Si els pocs mariners o pescadors que aleshores tenien la seva petita barca amarrada a l’escullera de s’Amarador - i que foren els qui donaren aquest nom a aquelles cases - haguessin estat més devots d’anar a missa i d’estar més “al tanto” dels afers clericals, segur que avui es coneixeria amb el nom de “Cas Canonges”, però per a ells, si duïen sotana, eren capellans i prou... Perquè els primers estiuejants que bastiren les seves cases a aquest isolat indret - que aleshores no tenia cap mena de servei públic, ni aigua, ni electricitat, ni més comunicació que un estret camí cap a Es Coll - foren els canonges D. Toni Sancho i D. Joan Quetglas, i les seves famílies. Així ho descriu, quan comenta aquestes fotos, en Pedro Galiana Veiret en el seu llibre S’AMARADOR: *“Al fondo, de izquierda a derecha, se ven sólo Casa Fuster, “Cas Canonge Sancho”, “Ca Don Pedro Quetglas”, otra casa habitada por una inglesa y “Can Matalobos” (...) actualmente casas: Forteza, Janer y Sancho”.* (o.c., pgs. 22 i 193).

Aleshores Cala Gamba era un desert.

J. S.

SANTANYÍ

Records del meu poble

Joan Sunyer i Ramos

Com me deia en Joan Cavallero, *jo som un santanyiner de la diàspora*. Record la meva infància entorn de l'aljub, tan ple de misteris que buit em semblava una església soterrada, de la meva infantesa pels carrers - plens de pols a l'estiu i bassals a l'hivern - Fra Romeu Burguera i Jaume II... Eren els meus veïnats Ca'n llesco, Ca'n Fesol, la senyora Maria, Ca'n Covetes, Ca Sa mestressa Pou, Ca l'amo en Jeroni Xomeu, Ca'n Sans, ca sa tia d'en Martí, més tard d'es Moli d'es Pont, Ca'n Colovet, Ca'n Felip (d'on tot el carrer escoltava Radio Andorra), Ca'n Tòfol Sastre, Ca'n Tries, i podríem seguir... Cap al tren, Ca'n Baltasar d'es forn, can Bernat Timoner... I davant el Roser en Joan Trapasser, sempre present.

Em podeu ben creure, darrera aquests noms hi ha unes persones i uns llocs, molt estimats.

Als 11 anys, en paraules manllevades a l'altíssim poeta, *em portaren al seminari i em dissimularen darrera una sotana; m'acompanyaven Crist, ma mare...* i el vicari (per cert, en el meu cas, de sotana no d'alpaca perfumada) ja m'esperava al Seminari.

I pràcticament vaig deixar el poble... Sols anava a la Vila per les, sempre curtes, vacances de Nadal i Pasqua i un mes llarguet a l'estiu. Molt poc podia gaudir del meu poble.

Al seminari estant, el siulet del tren de Santanyí, el seu renou inconfusible i el seu fum, em feien present el meu poble unes quantes vegades cada dia, em feien volar fins als til·lers i lledoners de l'estació, a la plaça, al Roser, a Sa Porta Murada.

Enyorava la meva gent, la bona gent del meu poble.

Han anat passant els anys... Sempre que puc estic prop del meu poble, i de cor sempre. En agafar el diari cada dia, el primer que cerc són les noves bones o dolentes del meu poble. I he gaudit sempre, i a voltes m'he entristit, en contemplar durant tots els llargs anys les seves grans transformacions.

J. S.

Com vàrem acordar a la reunió de can Toni Perelló, la nostra intenció és anar canviant i modernitzant progressivament aquesta revisteta en tots els seus aspectes ara que ja som un petit grupet de redacció que ens anam repartint la feina i compartint idees.

DISSENY

Aquest és, per tant, el primer número d'aquesta nova etapa que volem començar.

No hi trobareu encara molts de canvis. En realitat, en aquest número només hi ha un nou disseny de coberta que ha elaborat en Gabriel Rosselló i que constarà a partir d'ara de dues parts: la superior, que pensam que sigui la institucional i invariable, i la de baix, que anirà canviant a cada número segons el criteri del dissenyador.

Respecte al disseny de la portada, en Biel ha volgut explicar-lo dient:

"Es plantejament des conjunt de sa portada té un per què: Sa foto inicial, en blanc i negre ens remet al nostre passat on "nasquérem" i convisquérem com a condeixebles d'un curs "Modèlic"; el títol, col·locat en un simple marc color blau i en lletres des mateix color, vol significar l'enllaç que hi ha entre el passat, el present d'avui, i la projecció cap al futur ple de color i de vida junts amb la Verge Assumpta, la nostra Mare del Seminari, la Mare de tota la nostra vida que ens vol dur amb ella fins al seu Fill."

Progressivament aquesta modernització de disseny s'anirà estenent a tot el conjunt de la revista, sense presses però sense pauses.

En aquest sentit, en Biel marcarà la pauta.

CONTINGUTS

En quan als continguts... anirem fent el que puguem i sapiguem i, si algú de vosaltres hi vol aportar noves idees, no només seran admeses, sinó que demés seran profundament agraïdes! Tant de bo tinguéssim els redactors l'encert i la mestria que té en Biel en el disseny. Així l'èxit estaria assegurat. L'únic, però, que us podem assegurar és que aquesta nova etapa que ara volem començar ens il·lusiona a tots i que hi posarem tot l'equip el millor que sapiguem.

I "que Déu ens do la maina!"